



Šifra kandidata:

Državni izpitni center



P 1 3 1 A 3 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Sobota, 15. junij 2013 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k izpitni poli 1

Raziskovanje znamenitih fresk v Hrastovljah

Laserska oslikava mrtvaškega plesa

Novo raziskovalno tehnologijo, za freske popolnoma neškodljivo, so razvili v italijanskem inštitutu ENEA, Zavodu za nove tehnologije, energijo in okolje

V taborski cerkvici Sv. trojice italijanski in slovenski strokovnjaki že nekaj dni raziskujejo znamenite freske, ki jih je davnega leta 1490 naslikal Janez iz Kastva, približno 460 let pozneje pa jih je odkril domači akademski slikar Jože Pohlen.

Posebnost tokratnih raziskav je preučevanje stanja stenskih poslikav s pomočjo najsodobnejše laserske tehnologije, ki so jo razvili na italijanskem inštitutu ENEA (Zavod za nove tehnologije, energijo in okolje). Na predstavitvi v hrastoveljski cerkvici so se zbrali predstavniki Restavratorskega centra Ljubljana, Zavoda za varstvo kulturne dediščine, številni restavradorji in konservatorji ter z zanimanjem spremljali predstavitev nove tehnologije.

Kot je povedal dr. Matija Strlič s Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo, si restavradorji pri svojem delu že vsaj deset let pomagajo z laserskimi žarki. Posebnost nove tehnologije je, da žarek ure in ure potuje po freski in jo od stropa do tal preslika v računalniško fotografijo. Strokovnjaki tako dobijo zelo natančno tridimenzionalno sliko preslikave ostenja. Če želijo čez pet let vedeti, kaj se dogaja s fresko, jo zopet lasersko oslikajo (skenirajo) in na podlagi sprememb in razlik v barvi ugotovijo, v kakšnem stanju je in kje prihaja do sprememb. Poleg tega lahko z novo lasersko tehniko zabeležijo

natančne podatke o legi točke v prostoru in njeno barvo, z UV-laserjem pa določijo uporabo in obstojnost različnih pigmentov ter ugotavljajo vplive vlage, spremembe pigmenta in druge vplive. »To je izjemen pripomoček za tiste, ki ohranjajo kulturno dediščino,« je dejal dr. Matija Strlič.

Pomembno pri tej tehnologiji je tudi, da je popolnoma neškodljiva za freske (in druge poslikave ali spomenike), da lahko enako učinkovito preslika steno tudi z več kot tridesetmetrske razdalje (torej ni treba postavljati odrov), da najnatančneje zabeleži posamezne barve itd. Oslikava bo omogočila tudi postavitev virtualnega muzeja, ki bo nekoliko odmaknjeno hrastoveljsko cerkvico približal vsem uporabnikom svetovnega spleta.

V enem od biserov slovenske kulturne dediščine smo tako menda prvi na svetu lahko spoznali novo tehnologijo. Italijanski strokovnjaki jo bodo namreč šele konec oktobra predstavili italijanskemu ministrstvu za kulturo.

Boris Šuligoj



Predstavitev nove tehnologije oslikave fresk v Hrastovljah

(Prirejeno po: Delo, 13. 9. 2007.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. S katerim prevladujočim namenom je nastalo izhodiščno besedilo? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Sporočevalec je tvoril besedilo predvsem zato,

- A da bi bralce pozval, naj si ogledajo taborsko cerkvico Sv. trojice.
- B da bi bralce povabil k sodelovanju pri raziskovanju fresk.
- C da bi bralce prepričal o neškodljivosti nove tehnologije.
- Č da bi bralcem predstavil znameniti mrtvaški ples.
- D da bi bralcem predstavil raziskovanje hrastoveljskih fresk z novo tehnologijo.

(1 točka)

2. Dopolnite povedi z manjkajočimi podatki o temi in okoliščinah izhodiščnega besedila.

Tema izhodiščnega besedila je _____.

Objavljeno je bilo (kje in kdaj) _____,

napisal pa ga je _____.

(3 točke)

3. V povedi podčrtajte dve trditvi, ki veljata za izhodiščno besedilo.

Izhodiščno besedilo je javno/dvogovorno/publicistično/umetnostno.

(1 točka)

4. Oglejte si fotografijo v izhodiščnem besedilu. V povedi/povedih pojasnite, kako je povezana z vsebino izhodiščnega besedila.

(3 točke)

5. Ugotovite, kateri trditvi o izhodiščnem besedilu nista ustrezni, in ju označite z X.

Besedilo je sestavljeno iz treh odstavkov.	
Odstavki so brez naslova.	
Uvodni odstavek vsebuje povzetek celotnega besedila.	
Besedilo vsebuje različne nebesedne prvine.	
Besedilo ima naslov, nadnaslov in podnaslov.	

(2 točki)

6. Preberite uvodni odstavek (*V taborski cerkvici ...*) in napišite tri podatke o freskah, ki so navedeni v njem.

(2 točki)

7. Z besedo ali besedno zvezo poimenujte temo 2. in 3. odstavka izhodiščnega besedila.

	Tema
2. odstavek (<i>Kot je ...</i>)	
3. odstavek (<i>Pomembno ...</i>)	

(2 točki)

8. Določite prevladujoči način razvijanja teme v 2. odstavku (*Kot je ...*), tako da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

- A obveščanje
- B utemeljevanje
- C pripovedovanje
- Č opisovanje
- D razlaganje

(1 točka)

9. Obkrožite DA, če trditev ustreza vsebini izhodiščnega besedila, ali NE, če ji ne ustreza.

Taborska cerkva Sv. trojice se nahaja v Hrastovljah.	DA	NE
Pred 460 leti je domači akademski slikar Jože Pohlen naslikal znamenite freske.	DA	NE
Nova raziskovalna tehnologija je neškodljiva za freske.	DA	NE
Z novo tehnologijo lahko natančno zabeležijo samo posamezne barve.	DA	NE
Pri nas je bila nova tehnologija predstavljena več kot mesec dni prej kot v Italiji.	DA	NE

(3 točke)

10. Napišite besedno zvezo, s katero so v 1. odstavku izhodiščnega besedila (*Posebnost ...*) poimenovane freske.

(1 točka)

11. Napišite imena treh ustanov, katerih predstavniki so se udeležili predstavitve nove tehnologije.

(2 točki)

12. V izhodiščnem besedilu je cerkev Sv. trojice poimenovana z različnimi besednimi zvezami.

- 12.1. Na črto napišite besedno zvezo, s katero je poimenovana v predzadnjem odstavku.

Besedna zveza: _____

- 12.2. Ugotovite, ali je besedna zveza *biser slovenske kulturne dediščine*, s katero je cerkev Sv. trojice poimenovana v zadnjem odstavku, slogovno nezaznamovana. Obkrožite pravi odgovor.

DA NE

(2 točki)

13. Členek menda nadomestite z ustreznim glagolom in poved na novo napišite na črto.

Menda smo lahko prvi na svetu spoznali novo tehnologijo.

_____ (2 točki)

14. Ugotovite, kaj poimenujejo izpisani glagoli iz tretjega odstavka izhodiščnega besedila in v katerem glagolskem času so. V vsaki povedi podčrtajte pravilno možnost.

Glagoli (potuje, preslika, dobijo, ugotovijo, beležijo, določijo ...) poimenujejo
d o g a j a n j e / s t a n j e / d e j a n j e .

Uporabljeni so v p r i h o d n j i k u / s e d a n j i k u / p r e t e k l i k u .

(2 točki)

15. Naslednjim prevzetim besedam iz levega stolpca poiščite pomenske razlage v desnem stolpcu. Na črtico pred vsako besedo napišite številko ustrezne razlage.

___ tehnologija	1 oseba, ki obnavlja in predeluje v prvotno obliko
___ restavrator	2 skupek postopkov obdelave od začetnega do končnega stanja
___ laser	3 oseba, ki dela v restavraciji
	4 naprava, ki oddaja polarizirano svetlobo
	5 skupek metod, ki se uporabljajo pri raziskovanju

(2 točki)

16. Napišite slovenska sopomenska izraza, s katerima bi lahko v izhodiščnem besedilu nadomestili prevzeti besedi virtualen in pigment.

virtualen _____

pigment _____

(2 točki)

17. Preberite slovarski sestavek in rešite nalogi.

dédiščina -e ž (ë) **1.** premoženje, dobljeno po umrlem: dobiti, zapustiti dediščino; bogata dediščina; dediščina po materi; pravica do dediščine; davek na dediščino **2.** kar je prevzeto iz preteklosti: kulturna dediščina; duhovna dediščina preteklosti / rešiti se kolonialne dediščine

- 17.1. Na črto zapišite številko pomenske razlage, ki ustreza rabi besede *dediščina* v 1. odstavku izhodiščnega besedila.

- 17.2. Obkrožite DA, če je navedena trditev o besedi *dediščina* pravilna, ali NE, če ni.

Beseda <i>dediščina</i> je večpomenka.	DA	NE
Rodilniška oblika besede <i>dediščina</i> je dediščine.	DA	NE
Beseda <i>dediščina</i> je pridevniška beseda.	DA	NE
Beseda <i>dediščina</i> je naglašena na predzadnjem zlogu.	DA	NE

(3 točke)

18. Iz besede *poslikava* izpišite koren in napišite še tri besede, ki spadajo v isto besedno družino.

Izpis korena: _____

Besedna družina: _____

(2 točki)

19. Imena in priimke v oklepajih postavite v ustrezne sklone in jih zapišite na črte.

Od predstavnice podjetja Morana RTD _____ (Jana Kolar) smo izvedeli, da smo prvi na svetu lahko spoznali novo tehnologijo. Številni slovenski restavratorji in konservatorji so se na koncu zahvalili _____ (Matija Strlič) za koordinacijo, _____ (Massimiliano Guarneri) pa za nova spoznanja.

(3 točke)

20. Določite stavčno sestavo spodnje povedi.

Na podlagi sprememb in razlik v barvi ugotovijo, v kakšnem stanju je freska in kje prihaja do sprememb.

- A dopustni odvisnik, glavni stavek, predmetni odvisnik
- B glavni stavek, predmetni odvisnik, predmetni odvisnik
- C predmetni odvisnik, glavni stavek, namerni odvisnik
- Č glavni stavek, prilastkov odvisnik, krajevni odvisnik

(1 točka)

21. Odvisni govor pretvorite v premege.

Dr. Matija Strlič je povedal, da si restavratorji pri svojem delu že vsaj deset let pomagajo z laserskimi žarki.

(2 točki)

22. V naslednjih dvostavčnih povedih določite pomensko razmerje med stavki, tako da na črtice ob povedih napišete številko ustreznega razmerja.

_____ Žarek ure in ure potuje po freski in jo od stropa do tal preslika v računalniško fotografijo.

_____ Če želijo, lahko čez pet let ponovno oslikajo ostenje.

_____ Italijanski strokovnjaki so prišli v hrastoveljsko cerkvico, saj je zelo primerna za njihove naprave.

_____ V cerkvici je veliko barv, zato je zelo uporabna za tovrstno oslikavo.

- 1 naštevalno
- 2 protivno
- 3 vzročno
- 4 posledično
- 5 pojasnjevalno
- 6 pogojno

(2 točki)

23. Zapišite števniki s črkami.

leta 1490 _____

(1 točka)

24. Pravopisno popravite povedi.

Hrastovlje so vas na primorskem. Nahaja se na severozahodnem robu slovenske istre pod kraškimi robom. Južno od vasi stoji pohlenov kamniti kip šavrinka. Tako so nekoč imenovali ženske, ki so na glavah nosile kmečke pridelke v trst.

(3 točke)

25. Napišite **uradno prošnjo**.

Predstavljajte si, da ste Lara/Moreno Belec. Kot članica/član likovnega krožka vaše šole (Srednješolski center Izola, Piranska ulica 10, Izola) pripravljate ob koncu šolskega leta poučni izlet na grad Socerb in obisk taborske cerkve v Hrastovljah, da bi dopolnili celoletno spoznavanje kulturnih spomenikov. Napišite prošnjo, v kateri prosite restavratorko Mojco Kovač (Zavod za varstvo kulturne dediščine, Obzidna ulica 5, 6000 Koper) za strokovno vodenje in razlago. Manjkajoče podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

Prazna stran